

δάκτυλο

Δευτέρα, 16 Ιουλίου 2012

7:20 μμ

Σημασία:

- Ο αρχαίος δάκτυλος (ο)
- μέρος της παλάμης του χεριού
- μονάδα μέτρησης μήκους, πόντος, εκατοστό του μέτρου, πούντας (ναυτ)
- μονάδα μέτρησης μήκους χωρίς αριθμητική αναφορά
- Χειρονομία με το δάκτυλο
- Ορός της στιχουργίας
- δάκτυλος (μτφ) παράγων επηρεασμού καταστάσεων, συνήθως κρυφός και καταχθόνιος.
πβλ. ο ξένος δάκτυλος

Ετυμολογία:

√ΔΚΤ πελασγική ρίζα (πβλ δείκτης, δείχνω),

Εγκυκλοπαιδικά

Ονόματα των δακτύλων

Αντίχειρας

Δείκτης

digitus ή λιχανός^{9314.646}

(αυτόν που λείχουν οι λειχούδηδες, γλύφουμε, πβλ. αιδοιολειχία, πεολειχία)

Παράμεσος

Ο του κωλοδακτύλου.

Μικρός

ή δακτυλάκι ή ωτίτης [δάκτυλος].

ΦΡ σε συγκρίσεις **δεν τον φθίνει ούτε στο μικρό του δακτυλάκι. Δεν κούνησε ούτε το μικρό του δακτυλάκι.**

Ξενόγλωσσα

Λατινικά

digitus

Ι. δάκτυλο.

Ι. Prop.: "tot (cyathos bibimus), quot digiti sunt tibi in manu," Plaut. Stich. 5, 4, 24; id. Most. 5, 1, 69; id. Mil. 2, 2, 47; 4, 2, 57 et saep.—The special designations: pollex, the thumb; index or salutaris, the forefinger; medius, also infamis and impudicus, the middle finger; minimo proximus or medicinalis, ο μικρός the ring-finger; minimus, the little finger, ωπίτης δακτυλος.

Ιταλικά

dito

dito dial. nap. discitu; rum. deget prov. detz; a. fr. deit, mod. doigt; cat. lid, sp. e port. dedo: contratto dal lat DIG-ITUS per DEC-ETUS = gr. DAK-TYLOS che sembra un dimin. dell'inusit. DAK-ITOS che il Curtius trae dalla rad. DAC o DEC col senso di prendere, che appare evidente anche nel gr. ΔΕΚ-ΟΜΑΙ (pron. dèkome) prendo, ΔΟΚΟΣ trappola, insidia, ΔΟΚΑΝÈ spazio per ricevere q. c., ΔΟΧÈ vaso, ΔΟΧΟΣ cape, cioè che cape, come il ted. Finger

dito *dial. nap.* discitu; *rum.* deget; *prov. detz*; *a. fr.* deit, *mod.* doigt; *cat.* did, *sp. e port.* dedo: contratto dal lat. DIG-ITUS per DEC-ETUS = *gr.* DAK-TYLOS che sembra un dimin. dell'inusit. DAK-ITOS che il Curtius trae dalla rad. DAC o DEC col senso di *prendere*, che appare evidente anche nel *gr.* ΔΕΚ-ΟΜΑΙ (*pron.* dèkome) *prendo*, ΔΟΚΟΣ *trappola, insidia*, ΔΟΚΑΝΕ *spazio per ricevere q. c.*, ΔΟΧΗ *vaso*, ΔΟΧΟΣ *capace*, cioè *che cape*, come il *ted.* Finger *dito* trae da fangen, che pure vale *prendere, acchiappare*. Nel sanscrito la detta radice ha il senso di *essere attivo, muoversi, affrettarsi* (DAKSHAMI), e su di essa riposa la voce Destra (mano). Dig-itus inoltre ha comunanza di origine col got. taih-o e coll'*a. a. ted.* zêh-a, *mod.* Zeh-e *dito*. — Il Fick invece indica come probabile la rad. DIC *mostrare* (v. *Dire e Indice*), ma questa non sembra confarsi specialmente alla forma greca e germanica.

Ciascuno dei cinque membretti articolati in falangi, nei quali termina la mano dell'uomo, e coi quali si accenna e si prende.
 Deriv. *Ditàle; Dìtola. Cfr. Digitale; Digitare, Digitato, Digitazione; Dattilo.*

Λεσβιακή παροιμία "Col dito l'orgasmo e garantito"
 δηλ με το δάκτυλο ο οργασμός είναι εγγυημένος.

Αγγλικά

finger, digit

the root meaning "five." As a unit of measure (M.E.) it represents the breadth of a finger, about three-quarters of an inch.

1. thumb,
2. index finger, pointer
3. fool's finger,
4. leech- or physic-finger,
5. and ear-finger.

Γαλλικά

doigt

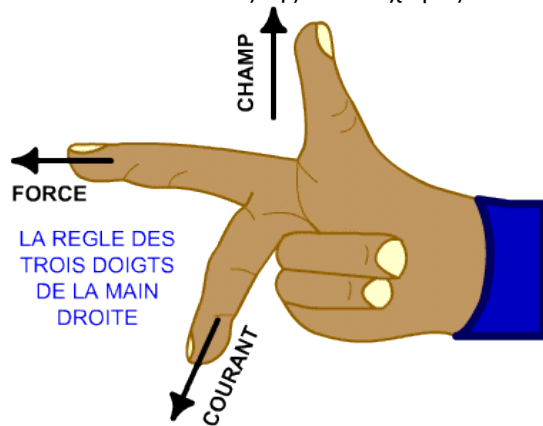
Étymol. et Hist. 1. a) [Ca 1100 plur. dous deie « largeur d'un doigt » (Roland, éd. J. Bédier, 444 : Cuntre dous deie l'ad del furrel getee), attesté en a. fr., cf. T.-L.]; b) xiiies. [ms.] plain doi ne demi pié (Couronnement de Louis, éd. E. Langlois, 226 var.); 1552 être à deux doigts de (Rabelais, Le Quart-Livre, éd. R. Marichal, XXIII, 123); 2. a) ca 1120 demustrer al dei (Ph. de Thaon, Best., 2453 ds T.-L.); ca 1223 monstrier au doit (G. de Coigny, Mir. Vierge, éd. V. F. Koenig, II, Mir. 17, 133); b) av. 1570 compter sur ses doigts (J. Grevin, La Trésor., éd. L. Pinvert, p. 64); c) 1665 savoir sur le bout des doigts (Molière, Dom Juan, I, 2); 3. 1174-80 (Ch. de Troyes, Perceval, éd. F. Lecoy, 8796 : le plus petit doi de mon pié). Du lat. class. digitus, *ditus « doigt de la main, du pied », forme doigt par réfection étymol.; l'a. fr. deie, doie plur. de genre indéterminé (1 a) est issu du plur. neutre *dita à valeur collective.

Εικόνες

ΕΙΚΟΝΑ 1 - Ο [Εξαδάκτυλος](#) βλ. παρακάτω [Εξαδάκτυλος](#)

ΕΙΚΟΝΑ 2 - ο κανοντας της ΔΕΞΙΑΣ χειρος στον Ηλεκτρισμο

ΕΙΚΟΝΑ 3 - Cross your fingers

ΕΙΚΟΝΑ 4 - Μαγικό δάκτυλο γραφεί στο ντουβάρι του Βαλτάσαρ την φράση **μανή θεκέλ φαρές** σε άπταιστη εβραϊκή.

Ο Χαλδαίος βασιλιάς Βαλτάσαρ ήταν ντουβάρι στις ξένες γλώσσες και φωνάζει τον Δανιήλ να του το εξηγήσει. Ήταν το πεπρωμένο του: εξύγιση, βρέθηκες λειψός και διαιρέθηκες. Το χέρι ήταν του θεού ή του νομίμου πληρεξούσιου του. Ως παντογνώστης ήξερε τι σκράπας ήταν ο Βαλτάσαρ, αλλά επέμεινε να του το γράψει στα εβραϊκά, για να αποκαταστήσει επαγγελματικά τον δικό του, τον Δανιήλ.

Τον Βαλτάσαρ τον φάγανε αυθημερόν. Ο Δανιήλ δεν τρωγόταν με τιποτε, όπως ανέφεραν τα λιοντάρια του ομώνυμου λάκου. Έργο του Ρέμπραντ Χάρμενσζον φαν Ράιν (Rembrandt Harmenszoon van Rijn, 15 Ιουλίου 1606 - 4 Οκτωβρίου 1669), γνωστός ευρύτερα ως Ρέμπραντ, μείζων Ολλανδός ζωγράφος και χαράκτης του 17ου αιώνα, που σήμερα συγκαταλέγεται μεταξύ των κορυφαίων ζωγράφων όλων των εποχών.

ΕΙΚΟΝΑ 5 - Ο παλαιστής δήλωνε την ήττα του σηκώνοντας το χέρι με τεντωμένο το δείκτη.

ΕΙΚΟΝΑ 6 - Ο αντιχειρας επάνω σημαίνει αποδοχη, ΟΚ, ή να μας ζήσει ο τσίφτης ο μονομάχος

εικονα 7 - Δυο δάκτυλα = V Victory

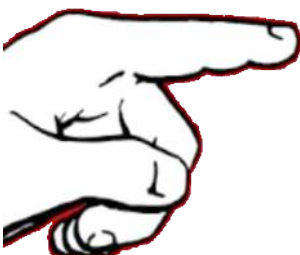

εικονα 8 Fuck -off

L80-537079 [RM] © www.visualphotos.com

ΕΙΚΟΝΑ 9 - ΔΕΙΚΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 10 - ΤΣΙΜΠΩ

ΕΙΚΟΝΑ 11 - ΣΙΩΠΗ - Σσσσς

ΕΙΚΟΝΑ 12 ΜΕ ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΟ ΣΤΗ ΣΚΑΔΑΛΗ

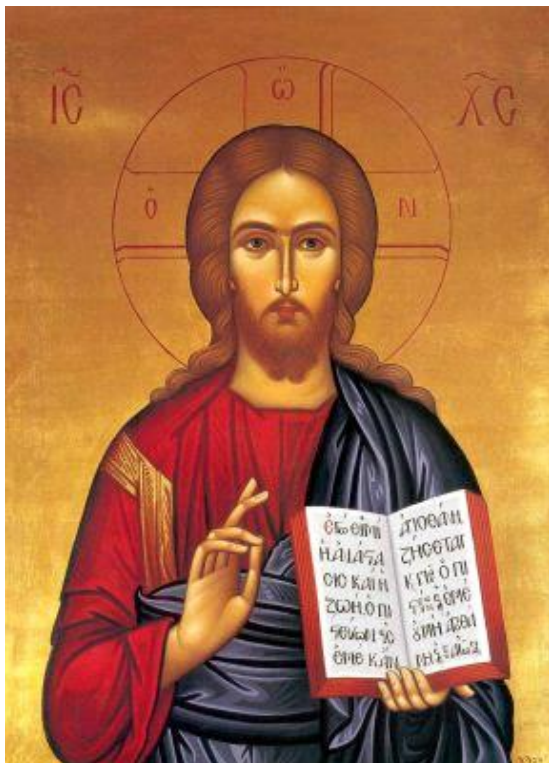
ΕΙΚΟΝΑ 13 - ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΑΒΡΟΤΗΤΕΣ

ΕΙΚΟΝΑ 14 - ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΟ ΣΤΟ ΣΤΟΜΑ

ΕΙΚΟΝΑ 15 - ΕΥΛΟΓΙΑ ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΕΙΚΟΝΑ 16 - Εξελεγμένο μωρό

ΕΙΚΟΝΑ 17 - Δακτυλιος

Χωρος μιας πόλης¹, με την παρακατω επισημανση², στον οποιον ισχυουν περιορισμοι της κυκλοφοριας

Φράσεις

Δακτυλικό αποτύπωμα

Βαζω τον δακτυλον επι των τυπων των ήλων

Εξακριβωνω με ιδια αντιληψη, με απτο πρόπο.

Ηπιαμε δυο δακτυλα κρασι

Μοναδα μετρησης. 2 εκατοστα μτφ λιγο. Οι μπεκρηδες εννοουν τα δακτυλα καθετως

Να γλυφεις και τα δακτυλά σου

Επειδη παλαιότερα ετρωγαν με τα χερια το γλυψιμο των δακτυλων γινοταν για καθαρισμα αλλα ηταν και η υστατη ευχαριστηση από ευγευστο φαγητο.

Αμα τον χαιρετισεις μετρα τα δακτυλά σου

Ειναι μεγαλος κλεφτης.

Απ τη ζωη ως το θανατο ειν' ένα μονοπατι κι από τον κώλο στο μουνι δυο **δάχτυλα** και κατι.

Φιλοσοφικη ρηση πρωκτολάγων και ομοφυλοφίλων.

Περπατω στα δακτυλα των ποδιων μου ή στα νύχια

Για μην κανω θορυβο (πβ. Μα τα παπούτσια στο χέρι)

Μετρημενοι στα δακτυλα

ελάχιστοι

Κρυβεται πισω από το δακτυλο του

Προσπαθει να κρυφθει χωρις επιτυχια, μτφ. Αποφευγει να αναμειχθει και να εκφράσεις τις αποψεις του.

Το παίζει στα δάκτυλα

Γνωρίζει κάτι πολύ καλά. Πβλ. Ταχυδακτυλουργός.

Αναφορές στη βίβλο

Δαν. 5,5 *έν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονίαμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρὸς τῆς γραφούσης.*

Δαν. 5,5 Τότε βγήκαν δάκτυλα χερού ανθρώπου και έγγραφαν απέναντι από το λυχνάρι επάνω στο σοβά του τοίχου του βασιλικού ανακτόρου. Ο βασιλεύς έβλεπε τον καρπό τους χεριού που έγγραφε. ΜΑΝΗ ΘΕΚΕΛ ΦΑΡΕΣ

Pasted from <http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Danihl/Danihl_kef.5-6.htm>

Ευφημεί σε, μακαρίζοντα τα πέρατα, και ανακράζει σοι, χαιρε ο τόμος εν ω **δακτύλω εγγράπται**, Πατρός ο Λόγος Αγνή, ον ικέτευε, βίβλω ζωής τους δούλους σου, καταγράψαι Θεοτόκε.

Ακάθιστος Υμνος, Ωδή ζ.

Παροιμίες

Όλα τα δάκτυλα δεν είναι ίδια

Παράγωγα

Δακτυλογράφος

η τεχνική του να γράφει κανείς σε γραφομηχανή ή σε ηλεκτρονικό υπολογιστή

Δακτυλοδεικτουμενος

Ο που φέρεται ως παράδειγμα προς μίμηση ή αποφυγή.

Δακτυλήθρα

Όργανο προσασιας του δακτυλου κατά το ράψιμο. Μτφ. Μικρη ποσοτητα (πβλ. αγγλικά in a nutshell) = συνοπτικώς.

Εργαλειο του θερισμου (1) μαζί με την παλαμαριά (2) το δρεπάνι (3) και το λελεκι (4).

Δακτυλικός

Ο που ανηκει στο δάκτυλο πβ. Δακτυλικο αποτύπωμα

Κωλοδάκτυλο

Το αρχαίο σιφνιάζω σήμαινε βάζω κωλοδάκτυλο.

Ο Βικελλας στα "Βρωμολογα των Αρχαιων" αποδιδει τον ορο στους Σιφνίους που είχαν δήθεν αυτή την συνήθεια. Προφανώς επηρεάστηκε από τον Φώτιο που εγραψε αυτή την ανοησία.

Σιφνιάζειν: από τῆς νήσου Σίφνου· ὡς και τὸ Κρητίζειν· και Σίφνιος δὲ ἀρραβῶν ὁμοίως· Σιφνιάζειν γὰρ τὸ ἄπτεσθαι τῆς πυγῆς δακτύλῳ.

Αν και ο Ησύχιος λέει τα ίδια και χειροτερα.

(783.) σιφνιάζειν· καταδακτυλίζειν· διαβέβληνται γὰρ οἱ Σίφνιοι ὡς παι-
δικοῖς χρώμενοι· σιφνιάσαι οὖν τὸ σκιμαλίσαι

Σκιμαλίζω είναι η υβριστική χειρονομία του κωλοδάκτυλου.

(549a.) οἷον ἐσκιμάλισεν τῷ μέσῳ δακτύλῳ συναρμόσας τὸν μέγαν καὶ πηλῆξας ἐφυβρίζει.

(549b.) ἐσκιμάλισεν ἀντὶ τοῦ “κατεδακτύλισεν”· σκιμαλίσαι γὰρ ἐστὶ κυρίως τὸ τὸν δάκτυλον εἰς τὸν προκτὸν τοῦ ὄρνέου βαλεῖν. οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅταν βουλόμενοι ἐφυβρίσαι τινὰ τὸν μέσον δάκτυλον ἐντείνοντες ἴ

Συνήθης ψεν Ἑλλαδι χειρονομία. Αγνώστη στη ν υπολοιπη Ευρώπη που χρησιμοποιεῖ την χειρονομία της [εικονας 13](#).

Στέλεχος του Υπουργείου Προστασίας του πολίτου υποδεικνύει την Δακτυλική εξέταση του προστάτη. Ο προστάτης ως αδήν υπαγεται στο ομωνυμο υπουργείο.

Σχόλια στον Αριστοφάνη (Ειρήνη)

Προς αποκατάστασιν τη αληθείας και της τιμής των αγαπητών Σιφνίων :

Σιφνεύς, σίφνος, ή σιφλός είναι ο ασπάλαξ, ο τυφλοπόνικας. Τρωκτικό που σκάβει υπογειες στοές και τρώει ρίζες. Η πλούσια σε μεταλλεία Σίφνος πήρε το όνομα απο τον σίφνο (ασπάλακα, ή σφαλάγγι) λόγω των πολλών στοών των μεταλλείων που διέθετε.

Η επίσημη ονομασία είναι **Δακτυλική εξέταση**, διερεύνηση του ορθού ή του κόλπου η οποία γίνεται με την εισαγωγή του δακτύλου για διαγνωστικούς σκοπούς.

Δακτυλίδι

Είδος κοσμηματος που φοριεται στο δάκτυλο.

δακτυλίδιον το· δακτυλίδι· δακτυλίδιν· δαχτυλίδι· δαχτυλίδιν· δαχτυλίδιον.

α) Δαχτυλίδι:

δαχτυλίδιον ... χρυσόν (Χρον. Μορ. Η 1866)·

β) δαχτυλίδι αρραβώνα·

(συνεκδ.) αρραβώνας:

Ο νιότερος ζητά φιλί κι η κόρη δακτυλίδι (Ριμ. κόρ. 580).

[μτγν. ουσ. δακτυλίδιον. Ο τ. -ι στο Βλάχ. Ο τ. δαχτυλίδι και σήμερα]

Στα αρχαία και μεσαιωνικά χρόνια έφερε σφραγιδολιθο. Έτσι κάποιος είχε παντοτε μαζί του την σφραγίδα του ώστε να "υπογραφεί" τα γράμματα του και να υποκρυπτει την αγραματοσύνη του.

Μυκηναϊκά, Μινωικά, βυζαντινά δακτυλίδια - σφραγίδες

Μεσαιωνικά δακτυλίδια-κοσμήματα και δακτυλίδια - σφραγίδες

Οι σουλτάνοι πχ. Δεν γνώριζαν γραφή και αναγνώση. Η σφραγίδα επαιξε το ρολό της.

Δακτύλιος

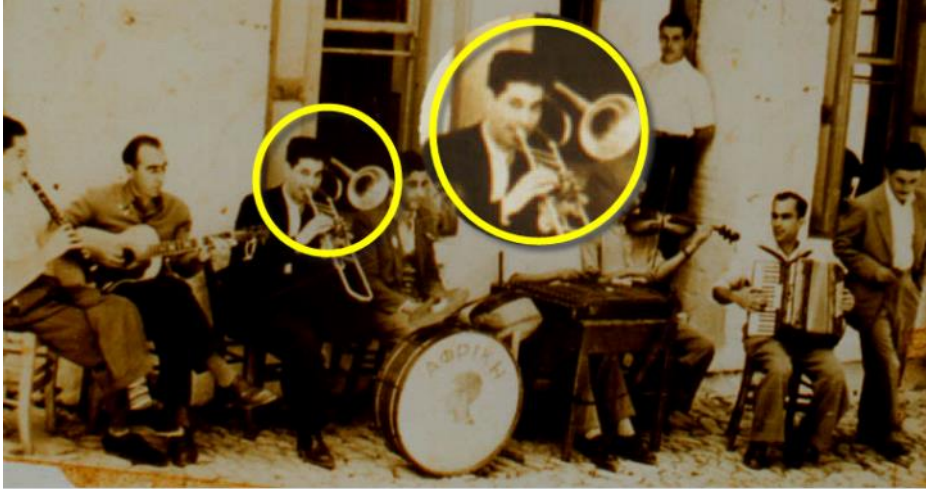
το τελευταίο διασταλτό τμήμα στο οποίο καταλήγει το παχύ έντερο.

*Δακτύλιος, ἐπὶ τῆς ἕδρας, ἦγον οἱ ἀφειδρῶν. ἦτοι
διὰ τὸ δακτύλιον ἐφικτὸν εἶναι. ἢ ἀπὸ τοῦ στρωγγυλό-
τητα τοῦ σημαντήρος, τουτ' ἔστι τῆς σφραγίδος. ὁ δὲ
φορούμενος ἀπὸ τοῦ περὶ τὸν δάκτυλον ἰέναι.*

Εξαδάκτυλος

Απαντάται και ως επωνυμο και βασιλική ιδιοτης.

Η τουρκικη εκδοση του επωνύμου είναι Αλτιπαρμάκης (altiparmak , alti = 6, parmak =δάκτυλο).

Γάμος του Τάκη Χατζηκωνσταντή στον Ανώγειο Λέσβου, το 1955. Διακρίνονται οι μουσικοί από τα αριστερά προς τα δεξιά: Μιχάλης Μουτζουρέλλης ή «Λαγός» (κλαρίνο), Δημήτρης Αγρίτης (κάθαρα), Ευστράτιος Αλτιπαρμάκης ή «Ρογιά» (τρομπόνι), Σταύρος Ρόδανος (ντραμς ή «τζάζ»), Στρατής Ψύρρας ή «Μουζού» (σαντούρι), Χαρίλαος Ρόδανος (βιολί), Ευστράτιος Παπάνης (ακορντεόν).

Κατά την παράδοση¹ ο Βασιλιάς που θα ανακτήσει την Κωνσταντινούπολη θα έχει εξη δάκτυλα, χωρίς να αναφέρει αν θα επρεπε να είναι του χεριού η του ποδαριού.

Διεδίδετο ότι ο έσχατος Κωνσταντίνος (ειδικευμένος σε αντιπραξικοπήματα του ποδαριού) είχε μεν 6 δάκτυλα, αλλά στο πόδι. Για να διατηρήσει τον μύθο δεν εμφανιζόνταν ποτέ ξυπολητος.

Στην Λουτσα (Αρτεμιδα Ατικής) ένας Γεώργιος Αλτιπαρμάκης βγήκε δήμαρχος το 2006 επαληθευοντας εν μερει την προφητεια.

¹ Αλλα και σύμφωνα με την προφητεία του Πατρός Ηλία Διαμαντίδη: (αγνώστου πατρός) : «Θ' ανοίξει η Άγια Σοφιά και θα λειτουργηθεί. Ένας εξαδάκτυλος βασιλιάς θα είναι τότε».

Αναφορές

Καινη Διαθήκη

δακτυλιος	δακτυλιον	Λουκ. 15:22
δακτυλος	δακτυλον	Ιωάνν. 20:25, Ιωάνν. 20:27
δακτυλους	Μάρ. 7:33	
δακτυλου	Λουκ. 16:24	
δακτυλων	Λουκ. 11:46	
δακτύλω	Ματ. 23:4, Λουκ. 11:20, Ιωάνν. 8:6	

Παραδείγματα

Βαλω τον δάκτυλον επι των τύπων των ηλων

Ο ξενος δάκτυλος (Αγνωστος αλλα παντως αλλοεθνης παράγων, προξενος ζημιας, υπονομευτής, σκανδαλιστής)

Ποίηση

Και βγάξει εκ το δακτύλιν της εμορφο δακτυλιδι
με δακρια κι αναστεναμους του Ρώκριτου το διδει.

ΒΙΤΣΕΝΤΖΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ - ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Η Ευγενούλα η μοσκονιά κ' η μικροπαντρεμένη
εβγήκε κ' επαινεύτηκε πως Χάρο δε φοβάται,
γιατί είν' τα σπίτια της ψηλά, κι' ο άντρας της παλληκάρι,
γιατί έχει τους εννιά αδερφούς, τους καστροπολεμίταις,
π' όλα τα κάστρα πολεμούν κ' οι χώραις παραδίνουν.
Κι' ο Χάρος όπου τ' άκουσε, πολύ του βαρυφάνη.
Μαύρο πουλί νεγίνηκε, σαν άγριο χελιδόνι,
εβγήκε κ' εσαΐτεψε τη μοναχή την κόρη
μέσ' 'ς το **λιανό το δάχτυλο** που χε την αρραβώνα.

11/2/2014

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis